

Однак кожна реформа має свої недоліки, над якими законодавці повинні ще працювати. Експерти переважно зазначають, що саме через недостатню врегульованість і деталізацію в Конституції України питань розподілу повноважень і процедур взаємодії між гілками й інститутами влади виникають конфліктні відносини між Президентом України та коаліцією депутатських фракцій і урядом. Також, необхідно зазначити, що на жаль, в нашій державі ця реформа відбувається занадто повільно та нерішуче, але кожна із змін може радикально вплинути на майбутнє нашої держави та суспільства в цілому.

Література

1. Агафонова Н. Питання розвитку конституційної реформи в сучасній Україні. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2016. № 2. С. 119-131.

2. Про схвалення Стратегії сталого розвитку «Україна-2020»: Указ Президента України від 12 січ. 2015 р. № 5. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (дата звернення: 20.02.2020).

УДК 342.34 (043.2)

Толкачова І. А., к.ю.н.,
Сагань К. О., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

НАРОДОВЛАДДЯ ЯК УМОВА ІСНУВАННЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ДЕРЖАВИ

Демократія є необхідною умовою для існування розвинутих країн в сучасних умовах. Зважаючи на це, особливої значущості сьогодні набули дослідження демократії як форми народовладдя, у тому числі поступального розвитку політичних режимів у багатьох країнах світу та відносно нового політичного феномену демократичних трансформацій у цілій низці країн на різних континентах, що звільнилися від авторитарного минулого.

Відповідно до ч. 3 ст. 5 Конституції України право визначати і змінювати конституційний лад в Україні належить виключно народові і не може бути узурповане державою, її органами або посадовими особами [1].

Найбільш поширеними формами народовладдя є вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії, серед яких, насамперед, слід виокремити мирні масові заходи. Тому для системного дослідження трансформації соціально-правової цінності ідеї народовладдя в Україні важливо проаналізувати як законодавче регулювання, так і практику реалізації згаданих форм безпосередньої демократії.

Важливою формою безпосереднього народовладдя є референдуми, які в умовах політичної свободи, наявності розвинених інститутів

громадянського суспільства та існування незалежних засобів масової інформації можуть бути достатньо ефективним засобом вирішення найважливіших питань загальнодержавного та місцевого значення. Більше того, за умови правильного застосування вони здатні виступати консолідуючим фактором громадянського суспільства та забезпечувати його тісний взаємозв'язок з органами державної влади та місцевого самоврядування. Однак це можливо лише за умови, якщо органи публічної влади сприймають народ як реальне джерело влади, а інститути громадянського суспільства – як дієвих партнерів у процесі вироблення та здійснення державної політики. Інакше ця форма безпосередньої демократії значною мірою втрачає свій могутній потенціал, а в умовах недемократичного політичного режиму може використовуватися органами влади для легітимізації неправових чи недемократичних рішень, достатньо прикладів чого містить новітня історія [2, с. 107].

Народ є субстанцією держави, адже він є самостійно існуючою, стабільною і постійною основою різних можливих модифікацій демократичної держави (і не лише демократичної), головним чинником її змін та розвитку. Проте тут слід уточнити термін – саме той народ, який політично самовизначається у формі нації і виступає субстанціональним елементом держави. Таким чином, народ, реалізуючи невід'ємне право на власну державу, є її творцем та несе відповідальність за розбудову і розвиток держави.

В Україні важливість інституту референдуму було усвідомлено ще в процесі здобуття нею незалежності. Так, 3 липня 1991 року Верховна Рада УРСР ухвалила Закон «Про всеукраїнський та місцеві референдуми», а 1 грудня того ж року на всеукраїнському референдумі народ майже одностайно підтримав Акт проголошення незалежності України. Другий за час незалежності референдум, що відбувся 16 квітня 2000 року, значна частина суспільства сприйняла як відверту спробу глави держави посилити свою владу шляхом обмеження влади парламенту, що навряд чи можна вважати проявом демократії.

Як підсумок викладеного варто навести слова науковця в галузі конституційного права А.М. Колодія, який вказав, що за умови відсутності сучасних та таких, що відповідають світовим стандартам, законодавчих актів про всеукраїнський та місцеві референдуми, всенародні опитування (плебісцити), демонстрації, мітинги, вуличні походи та збори громадян серйозно вести мову про наявність в Україні демократії або ж нормативних основ для її розвитку є безпідставним [2, с. 109]. Тому тільки за умови здійснення реального народовладдя в державі можна говорити про її демократичну спрямованість. В умовах відсутності законодавчого закріплення інституту референдуму, на превеликий жаль, потрібно констатувати, що конституційні норми щодо народовладдя не мають свого практичного

застосування.

Література

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Колодій А.М. Принципи права України: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 1998. 208 с.

УДК 342.7 (043.2)

Толкачова І. А., к.ю.н.,
Щурікова А. П., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСНОВНИХ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ

Сьогодні, на жаль, простежуються численні порушення прав та свобод людини і громадянина в Україні через зловживання посадових осіб органів державної влади. Про це свідчить як кількість скарг на дії посадових осіб органів державної влади, так і низка позовів до Європейського суду з прав людини проти України.

У зв'язку з вищезазначеним постає необхідність дослідження стану забезпечення прав та свобод людини і громадянина в Україні. Відповідно до ст. 3 Конституції України «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави» [1].

Як зазначає Скакун О. Ф., основні права людини – це гарантована законом міра свободи (можливості особи), яка відповідно до досягнутого рівня еволюції людства в змозі забезпечити її існування і розвиток та закріплена у вигляді міжнародного стандарту як загальна і рівна для всіх людей. Права людини і права громадянина є тісно взаємозалежними, однак не тотожними поняттями. Громадянин – людина, яка законом визначається юридично належною певній державі. Якщо права людини закріплені у міжнародно-правових актах, то права громадянина – у конституції певної держави [2, с. 389].

Необхідно зазначити, що права та свободи людини і громадянина мають бути не тільки обумовлені соціальними потребами й юридично закріплені, визнаватися і охоронятися державою в особі її органів та посадових осіб, а головне – відповідати можливостям їх реалізації. Звідси, ефективно забезпечення принципу пріоритету прав і свобод людини прямо